

Ágh István

Ezredvégi recept az író fölépítéséhez

Beláthatatlan történet kezdődhet a kamasz életében, mikor versíró szemérmességét föladva megmutatja valakinek titkos próbálkozásait. Az irodalomtanár véleményét kérje először, mert kevésbé bírálja meg, míg kellő önbizalmat ad, hiszen tantárgya által inspirált diákja írta. Majd más, nem ilyen kedvező kritikák után kiderül, érdemes-e bíznia magában, vágyakra tenni föl életét, tapasztalatlan még, sejtelve sincs azokról, akik fölfedezik, s plakátokon szórják széjjel az arcát. Meg se próbáljon fölkeresni olyant, ha él még, akiről elfogult hívein kívül nem beszél senki, hisz a neve kimondása sem ajánlott már a piacon, kötetei ha a család könyvei közt találhatóak, öreg téglák azok a múlt málló papírfalában.

Mikor az ujjlenyomatos dosszié célba ér, kézből kézbe, a hivatásos felfedező asztalán, aki ha úgy látja, befektetni a tehetségbe érdemes, elkezdődik a gondosan begyakorolt működés zümmögése. A körülmények nyomban a képességnél fontosabbnak látszanak, nem mindegy, honnan érkezik valaki, hisz a vidéki származás nem képez olyan háttérrel, mint egy fővárosi família. Nagy könyvtárral rendelkező ügyvéd, művészdinasztiák gyermekeinek lázas zónájába kerül, hol tágan értelmezett írók, a professzorok formálják arcán képüket, s éreztetik, megnövelné valami szokatlan eredet a biztató kezdés sikerét, érdekesebb a főnemesi származás, ráadásul ha költőné, s a kommunista családfe elhajló ága nem különben, még inkább a roma mélynyomorból csillámló talentum, de kit érdekel a posztparaszti élményvilág egyáltalán?

ÁGH ISTVÁN (1938) író, költő, műfordító. A *Hitel* főmunkatársa.

Nem mindegy, melyik iskolában érettségizett,
legyen az valamelyik gyakorló gimnázium, de budapesti,
hogy kellően megalapozva fejlődhessen a bölcsészkaron,
hermeneutikát és kulturális antropológiát tanulva,
s a világnyelvek mélyvízibe merülve, mint a gyöngyhalász.
Miként senki sem lehet nagy művész gyerekszoba nélkül,
éppúgy az egyetemi intellektuális élmények ellenében sem,
hisz a fölkészítés több a tanulmányokkal megszerzett tudásnál,
melytől a hallgatóból korrekt felsőbbrendűség sugárzik,
kész európai, akit nem fog vissza nemzet és felekezet,
s egy ütemben halad a követendő nyugati demokráciákkal,
csak annyival hátrább, amennyi időbe telik befogadni a trendet,
s mennél jobban eltávolodik magától, annál inkább közelít
az ideális fölépítményhez, de ő ezt nem veszi észre,
mert szépírói kvalitásainak tulajdonítván alakítja szerepét.

Bölcsészként legyen könnyed, mint egy színinövendék,
bár költőnek ismert, novellákat publikál a lapokban,
már a mentora regényíróként terjeszti hírét, elismeréssel
nyilatkoznak róla a kávéházi asztaloknál, a romkocsmákban.
A kulturális menedzserek, a könyvtárak és klubok programjai
s a konferenciák úgy álljanak szolgálatára, ott ahol jár,
homogén szellemi körrel, a potenciális hívekkel találkozzon,
minden alkalommal az ő párját ritkító tehetségét dicsérik,
melyre nemcsak az első könyve ürügy, bár az lenne a fontos,
hanem valamely eseményen való szereplő részvétel,
legyenek telitalálatok pódiumi mondásai, anekdotái
váljanak emlékezetessé szellemes előadása miatt,
hivatkozzanak rá, mi volt a véleménye valamely ügyben.
Azonban a dolgok komolyságát ne veszélyeztessük
szerénytelenségnek tűnő világirodalmi párhuzamokkal.

Majd ha a berlini sztrádára módja lesz fölhajtani,
s a hazai tévé bemutatja a nemzetközi könyvvásáron,
ahogy a rózsálló köteteivel kirakott fal előtt interjút ad,
lám ott látható a fókuszban az író, ki éppen egy magyar,
csak a meghatódott néző nem tudja, milyen áron,
hogy bravúrosan áldozatos munkával, a szerző szerint,
mert áthidalta az anya- és a világnyelv közti szakadékot,
olyan egyetemes problémákat fejezett ki művészi szinten,
mint a költészet, a szerelem, a hazafiság pornográfiája,

nem terhelte az olvasót érthetetlen helyi konfliktusokkal,
sem ugor és türk nevekkal komoly nyelvekben visszatetszőn,
s mikor második hazai kiadása megjelenik, méretes plakátok
reklámozzák, még a Keleti pályaudvarról is az ő feje süt,
némi bánat sugárzik mosolyából, melyet
két kézzel megragadott teásbögrével próbál eltakarni.

